

Ötösti LUCZA ÖTÖSTI

ÖTÖSTI'S IDEJE, 1981.

TART.: A SÜPTEK MESTERSÉG (Pályázat!)

13 lap, 8 foto, 2 lap melléklet

FŐMUNKÁSI MUTATÓ: SOMOGY SAJÓ

SAJÓMUTATÓ: XV . A.

PAPÍRIPARI VÁLLALAT

KISKUNHALASI GYÁRA

LELTÁRMA'S

ÁTVEVETVE A NA-16-83-a1 TÉTELE ALÓL.

A Sömogy megyei Muzeumok Igazgatósága 1981. évi pályázati
felhívására készült IFJUSÁGI tagozatu
p á l y á z a t

K I H A L Ó B A N L É V Ő K I S M E S T E R S É G E K

/A S U J S Z T E R M E S T E R S É G/

A pályázat anyagát T o r m a Ferenc Somogysárd Árpád u. 14. sz
alatti nyugdíjas sujszter mester elbeszélése alapján:

Lejegyezte: L u c z a Gyöngyi

Táncsics Mihály Gimnázium

IV. E. osztályos tanulója

K a p o s v á r

"1914 január 18.-án születtem, Somogysárdon. Szüleim Torma Ferenc és Máli Anna, földműveléssel foglalkoztak. Hárman voltunk testvérek két fiú és egy lány. Anyagi helyzetünk nem volt túl jó, de azért megéltünk valahogy. 1912-21-ig zsuppos házban laktunk, utána az édesapám által összespórolt pénzből építettünk egy szép, új, cserepes házat, Somogysárdon jártam iskolába. Hat osztályt végeztem, mivel az abban az időben csak annyi volt. Végig egyes rendű, azaz kitűnő voltam, mert akkor az egyes volt a legjobb, az ötös pedig a legrosszabb jegy. Egyetlen tanító tanított bennünket végig, mert Somogysárd akkor még egész kis falu volt, kevés gyerekekkel, tehát elég volt egy pedagógus is. A tanítónk türelmes higgadt ember volt, de szigorú fegyelmet tartott. Nem volt ritka eset, amikor előkerült a pálca, vagy a vonalzó. Akkor bizony féltünk tőle, egyébként nagyon szerettük.

Nem sok földünk volt, így én nem folytattam édesapám foglalkozását, hanem valamilyen iparos szakmát akartam kitanulni. Abban az időben az iparosokat nagyon megbecsülték.

Egész kicsi gyerek korom óta tetszett nekem a sujszter mesterség. Szerettem a friss bőr szagát és az új, fényes lábbeliket.

Közelünkben lakott egy sujszter, akihez gyakran belestem, felkapaszkodva az ablakpárkányra. Egyszer, amikor észrevettem, bevett az ablakon keresztül, és a kezembe nyomott pár maradék bőrt, hogy játszak velük. Csintalan gyerek lévén hamarosan elcsentem a mester egyik árját, és a kapott bőron szépen sorban egyforma lyukakat szúrtam az árral, aztán apró faszegeket raktam a lyukakba. A mester persze hamarosan észrevette, hogy eltűnt az egyik ár. Először meg akart érte szidni, hiszen nem gyerek kezébe való ez a szurós eszköz, de aztán meglátta a bőrdarabot és elámult. Alaposan megvizsgálta, megnézte jobbról is, balról is, aztán a térdére ültetett, és azt mondta: "Na Ferkó, belőled egyszer még kiváló sujszter lesz!"

Nagyon büszke voltam magamra, és azt hiszem akkor fogalmazódott meg bennem először, hogy sujszter szeretnék lenni. Szüleimnek is tetszett ez a szakma, és amikor arra került a sor, sujsztermestert kerestek, akinél kitanulhatom a mesterséget.

Köztudomású volt a faluban, hogy a legjobb sujszter, Gelencsér János. Szüleim azt szerették volna, ha a legjobb mesternél tanulom ki a szakmát, így elmentek a mesterhez, akinek éppen nem volt inasa, ezért el tudta vállalni a kitanításomat.

A mester vállalta, hogy másfél év alatt felszabadít. Ez nagyon kedvező volt rám nézve, mert rendes körülmények között három évig tartott a mesterség minden fortélyának kitanulása. A rövid időtartam fejében azonban nekem kellett fizetni a betegsegélyező tarifát is, amit egyébként a mester szokott állni. A szabadulási pénzzel együtt összesen 40 pengőt fizettem havonta. A mesterem nagyon rendes ember volt. Türelemesen elmagyarázott minden fontos tudnivalót. Legelőször megtanította velem, hogy a szurkosfonalat hogyan kell csinálni, aztán a foltozást, majd a talpalást, javítást sajátítottam el. Ezek után következett a cipőkészítés apró mozzanatainak megtanulása. Először csak javítást bízott rám a mester, később azonban már a foltozást, és a talpalást is. Aztán elérkezett a nap, amikor önállóan csinálhattam cipőt. Első önálló munkám egy pár női félcipő volt. Amikor elkészültem vele, a mester megvizsgálta, de nem szólt egy szót sem. Betette a kész cipők közé. Még azon a napon jött a megrendelő. Középkorú nő volt. Ő volt az igazi kritikussom. Szakértő szemmel megvizsgálta a cipőt. Felpróbálta, ide-oda lépkedett benne, nézegette. Közben én nagyon izgultam. De a mesterem biztatóan rám mosolygott. A hölgy azt hitte neki szánták a mosolyt, és visszamosolygott. Nagyon tetszett neki a cipő. Éppen jó lett, és a fazona is kecses volt. Roppant büszke voltam, legfőképp arra, hogy a hölgy azt hitte, a cipőjét a mester csinálta. Nem tudom mit szólt volna hozzá, ha tudja, hogy csak egy kis inas készítette a lábbelijét. Azóta se tudja, pedig több cipőt is csináltatott velem, miután mester lettem.

Addig azonban rengeteget kellett dolgoznom. Reggel 6-tól, egészen éjjél, egy óráig.

Az inassors nem volt nehéz /a munkától eltekintve/, mert a mesternek nem voltak segédei, akik köztudomásúan megkeserítették az inasok sorsát.

Az inasok nem szoktak fizetést kapni, sőt, még nekik kellett a szabadulási pénzt is fizetni. Ez havonként 4 pengőt jelentett.

Én 1935. március 1-én álltam be a mesterhez, és 1936. október 6.-án volt a végérvizsgálás. A vizsgadíjat is nekem kellett állni. Ez 25 pengő volt.

A vizsga Kaposváron volt. Az ipartestület által kijelölt bizottság tagjai: Fidmann Kálmán, Gubány István, Werhás, Petre és Kerbel voltak. A sujszterek ipartestülete Nagyabajomban székel, és Nagy Lajos volt az elnöke.

A vizsgán a feladatom egy pár férfi félcipő elkészítése volt. Amikor kész lettem vele, átadtam a bizottság tagjainak, akik alaposan átvizsgálták, kézzől-kézre adva művemem. Forgatták ide-oda, nézgettek, nyomogatták a bőrt, aztán rövid tanácskozás után megállapodtak a döntésben. Hamarosan én is megtudtam, hogy jó eredménnyel vizsgáztam.

Ezután kezdődtek a segédévek. Először a volt mesteremhez kerültem, Gelencsér Jánoshoz, három hónapra. Utánna Horváth Mihálynál dolgoztam 18 hónapot. Aztán megjött a katonai behívóm. A katonaság után Horváth Istvánhoz, majd Vancsura Gézához kerültem. Közben letelt a 36 hónap, ami szükséges volt ahhoz, hogy mestervizsgát tehessek, és iparengedélyt válthassak. Végre saját fizetéshez jutottam. Igaz a sujsztereknél is kaptam fizetést /2 pengőt 1 napra/, vagy pedig darabszámra, 3 pengőt 1 párért/, de én már szerettem volna a magam lábára állni.

A mestervizsgám 1941. július 16.-án volt, Kaposváron. Ugyanolyan bizottság volt megbizva a vizsgáztatással, mint a segédvizsgánál, csak az elvégzendő feladat volt nehezebb. Ugyanis egy cipő felsőrészt kellett elkészítenem. A bizottság tagjai voltak: Petre, Werhás és Kerber is, akik már a segédvizsgán is vizsgáztattak. A bizottság 5 tagu volt, de a másik két tagra már nem emlékszem. A felsőrész készítés jóval nehezebb feladat volt, mint egy cipő elkészítése, hiszen még a sujszter mesterek sem maguk csinálták. Volt ugyanis külön felsőrész készítő. Miután mester lettem, én is vele csináltattam.

A mestervizsgát kitünőre tettem le. Ezután már kiválthattam az iparengedélyt. Miután megkaptam az iparengedélyt, berendeztem a műhelyemet. A 4 x 4 -es műhely berendezése nagyon egyszerű volt. A szoba egyetlen ablaka elé tettem a panglit, ezen dolgoztam. A pangli tulajdonképpen egy alacsony asztal, két fiókkal. Ezekben a fiókokban tartottam az apróbb szerszámokat. A pangli bal alsó sarkában, egy apró léccel le volt választva egy kis háromszög. Ide kerültek a különböző méretű fa és vasszögek. A pangli előtt állt a sujszterszék, amit magam faragtam. Ez egy apró, kerek fateknő volt, amibe három falábat tettem. Ebben ülve hosszú ideig is kényelmesen tudtam dolgozni.

Az egyik sarokban egy ágy volt, /mert itt is aludtam/ a másikban pedig egy asztal pár székkal. Az asztalt ritkán használtam, mert nem ott ettem, hanem a pangli előtt ülve magam elé vettem a szabódeszkát és azon falatoztam. A harmadik sarokban pedig egy kályha állt.

Az egyik fal mellett állt a telázslí, ami tulajdonképpen olyan polcot jelent, ami nem falon lóg, hanem lábakon áll. Ezen tartottam a kaptafákat, a nagyobb szerszámokat, a bőröket, az elkészült cipőket. A javításra hozott cipőket az ágy alatt tartottam, amikor elkészültek, akkor kerültek fel a polcra.

A műhelynek más berendezése nem volt. Kötelező volt viszont a falra kifüggeszteni a segéd - és mesterlevelet.

A segédlevél szövege a következő:

Kaposvár m. város ipartestületétől

Torma Ferenc cipész tanoncot, aki Somogysárdon, 1914. évi január hó 18.-án született, az elemi népi iskola VI. osztályát elvégezte Gelencsér János cipézmester - iparos, Somogysárdi lakos cipész műhelyében 1935. évi március hó 1-től 1936. évi augusztus hó 31-ig tanonc szakbavágó munkát végzett, a somogysárdi gazdaság továbbképző tanonciskola harmadik évfolyamát elégséges eredménnyel elvégezte és az 1936. évi október hó 5.-én tartott segédvezsgán a cipész iparban jó előmenetelt tanusított, ezzel cipész segéddé nyilvánítjuk.

A segédlevelet Harsányi Géza, ipartestületi elnök írta alá.

A mesterlevél a háboru alatt sajnos elveszett így a szövegét pontosan elmondani nem tudom.

A műhely berendezése után beszereztem a szerszámokat és a nyersanyagokat. A szerszámokat Kaposváron vásároltam a különböző szakboltokban, a nyersanyagot a kaposvári Pócz és a szintén kaposvári Cukker bórkereskedésében részben, pedig a nagybajomi Steinernél szereztem be.

1942. június 16.-án megnősültem, így nagyobb lett a család, több pénz kellett. Szerencsére addigra már voltak állandó kuncsaftjaim, sokan jártak hozzám. Dolgoztam a környező falvaknak is.

Vásárra nem jártam, csak megrendelésre dolgoztam. Kaptam munkát Mezőcsokonyáról, Kaposfőről, Pálmajorból, Sörnyepusztáról, Ujvárfalváról, Nadalospól, Kiskorpádról, Alsóbüről.

Sajnos abban az időben nagyon kevesen csináltattak új cipőt. Miféleképpen szegény volt a lakosság. Nem úgy volt, mint manapság, hogy eldobták a jó cipőt, hanem ötször-hatszor is elhozták hozzám megjavítani, addig, amíg teljesen tönkre nem ment, és nem lehetett többé megcsinálni.

A háboru alatt dolgoztam a katonáknak is, hiszen a front nagyon közel volt hozzánk, és a katonabakancs nagyon hamar tönkrement a sok gyaloglástól.

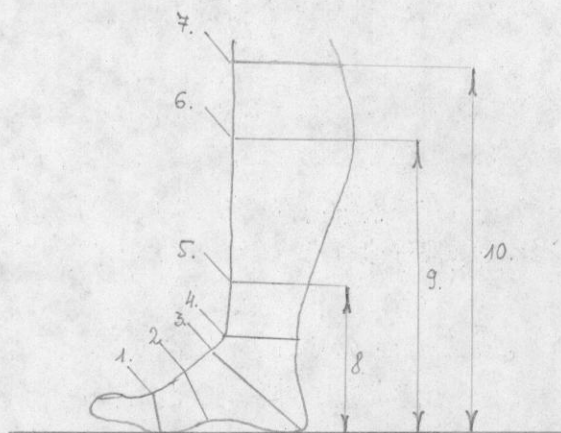
A nyersanyag is nagyon megdrágult, és nehéz volt beszerezni. A háboru előtt 13-14 pengőbe került egy pár cipő, 12-13 pengőbe egy pár bakancs, egy pár tiszticsizma pedig 100-120 pengőbe. A háboru alatt, és közvetlenül utána csereüzletet folytattam, hiszen nagyon kevés embernek volt akkoriban pénze, meg aztán a háboru alatt nem sokat ért a pénz. Dolgoztam terményért, buzáért, kukoricáért. Egy pár csizmát egy mázsa buzáért csináltam, egy pár bakancsot egy süldőért. Ha nehezen is, de megéltünk valahogy.

A továbbiakban elmondom egy pár 40-es nagyságu férfi rámás fél-cipő elkészítésének pontos munkamenetét:

Mértékvétel:

A földre letettem egy tiszta papirlapot, arra mezitláb ráléptettem a megrendelőt. Ceruzával pontosan körberajzoltam mindkét lábát. Az így elkészített rajzról lemértem a cipő hosszúságát, ezt általában centiméterben mértem. Ezután megmértem a megrendelő bütyök-, mar-, és sarokkerületét stich-ben /1/.

1. bütyökkerület
2. markerület
3. sarokkerület
4. bokakerület
5. szárkerület /magas szárú/
6. ikrakerület
7. szárkerület /csizma/
8. szármagasság
9. ikramagasság
10. szármagasság /csizma/

Felsőrész készítés:

A felvett méretek alapján megrendeltem a kaposvári vagy a nagybajomi felsőrész készítőnél a cipő felsőrészének elkészítését.

A félcipő elkészítésének munkamenete:

Az elkészített felsőrészhez kivágtam a belsőtalpat és a külsőtalpat a 40-es kaptafa /2/ méreténél kicsit nagyobbra. A felsőrészhez kivágtam a steifkaplit /3/, és a kérget /4/. A közben megáztatott csirizzel /5/ beragasztottam az orrészbe a steifkaplit. Utánna a felsőrész hátsó felébe beragasztottam és varrtam a kérget.

Ezek után a kiválasztott kaptafát följajciztam /6/ a megrendelő méretére. Falcfogóval /7/ fölcikkoltam /8/ a felsőrészt a kaptafára, és vasszöggel elől, oldalt és hátul ideiglenesen a kaptafához rögzítettem. Az így kimerevitett felsőrészt beszurkozott /9/ fonállal a belsőtalpához kötöttem /varratm/, ahogy a varrással haladtam, úgy szedtem ki az ideiglenes rögzítést szolgáló vasszegeket. Utána ráhuztam a ráját /10/. A klengrészt /11/ kipótoltam bőryanaggal, vagy klengvassal és a külsőtálpát fél óráig áztattam. Amikor a talp a vízben megdanfulódott /12/, akkor a klopstánkövön /13/ kalapáccsal megütöttem, ezzel a talpat tömörítettem. A külsőtálpát három vasszöggel rászögelttem a kaptafára. A ráhuzott rája mérete után körül vágtam a talpat knájbbal /14/. A rögzített külsőtálpát a peremétől egyenlő távolságra körüllyuggaltam 9-es árral /15/, és 9-es faszeggel /16/ leszögelttem. A szögelt talp részt bevizeztem, majd a kiálló faszög végeket knájbbal levégtam és talpreszelővel simára reszeltem. A reszelés után sarokrámát /17/ huztam a sarok /18/ alá. Az elkészített sarkot leszögelttem faszeggel, és a felső flekket /réteget/ apró 9-es vasszöggel rászögelttem. Knájbbal körülvágtam a sarkot. Átreszeltem a talp és a sarok oldalát. Bevizeztem a talpat és a sarkot, majd eltört ablaküveggel simára kapartam. Ujra átvizeztem a talp felületét és a szélét, pár perc múlva leglazoltam /19/. A felsőrész színének megfelelő politurral /20/ bekentem. A felmelegített rádlit /21/ a viaszhoz /22/ nyomtam, és a ráját kirádliztam /23/. Az ampaszt /24/ feltüzesítettem és viasszal a talp szélét, a sarkat és a talp felületét simára kentem. Posztóval átdörzsöltem a talpszélt, a talp felületét és a sarkat. A felsőrészt enyhén megvizesített ruhadarabbal letöröltem és cipőkrémmel kifényesítettem. A kaptafát lábszijjal /25/ és kaptafahuzóval a cipőből kihuztam. Kireszelővel /26/ a cipő belsejébe benyúló faszégeket kireszeltem. Szattyánnal /27/ a cipő belsejét /talprészt/ beragasztottam. Az elkészült cipőt a telázlira helyeztem.

Megjegyzem, hogyha világos színű /kényes/ cipőt készítettem, akkor az egész munkaművelet során a cipő felsőrészét ruhával bevontam, ezzel megvédtem a piszkolódástól.

A cipő párjának elkészítését az egyes munkaműveletek után váltva csináltam. Például: az egyik cipő belső talpához hozzávarrtam a felsőrészt. A másik cipőt is elkészítettem idáig, majd hasonlóan folytattam tovább. Végül tulajdonképpen a két cipő /egy pár/ egyszerre készült el.

Fogalmak: / /

1./ stich: egy párizsi öltés = $2/3$ cm, 6,67 mm. Régebben használtak bécsi és berlini öltést is.

2./ kaptafa: a lábbeli belső terének méretét és alakját meghatározó, formájában a lábfejhez és a divathoz igazodó szerszám.

Anyaga lehet fa, gyertyán, gőzölt bükk, vagy fém. A nem fából készült kaptafákat kaptának nevezik. Többféle szerkezetű kaptafát használtak. A hosszabbítható kaptafa külön sarok - és előrészből állt. E két részt el lehetett távolítani egymástól, ennek következtében a hosszúsága megnövekedett. Ezt a belső formázásnál használták /felsőrész formálásának egyik változata/.

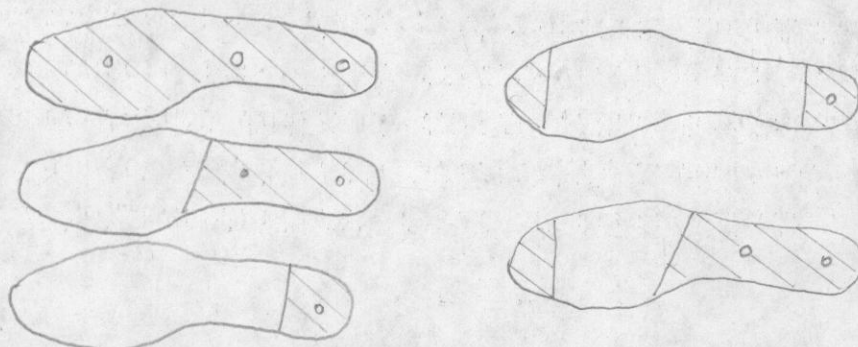
A csuklós kaptafa sarokrészét a hosszmeteszet síkjára merőleges tengely körül el lehetett fordítani a talprész felé. A csuklót egy rugó rögzítette.

A kaptafa feladata: fára foglalásnál a felsőrész formázása és az alsórész összeszerelésének elősegítése volt. A kikészítő kaptafáé a felsőrész feszesen tartása /ez annyiban különbözött a normál kaptafától, hogy szűkebb volt, rövidebb, a sarok része lekerekített, és gyakran üreges testü/. A kaptafák különbözőek voltak fazon és méret szerint.

A cipőkészítés során a sujszter a kaptafát térde közé szorította, lefele a sujszter talpa és a kaptafa fölé helyezett szíj /lábszíj/ segítségével rögzítette.

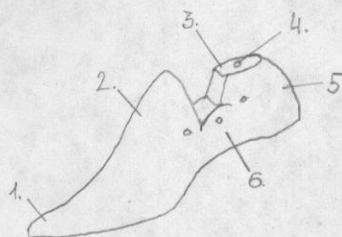
A kaptafát meg szokták vasalni. Ez azt jelentette, hogy a kaptafa talpi részét fémllemez borították be. A fémllemez feladata a fára foglalásnál a foglалó bélése átérő szeg hegyének visszahajlítása, az élvonal kiemelése, a talpi rész nyomószilárdságának növelése. A fémllemez boríthatja az egész talpi részt, csak a lágyékrészt, csak a sarokrészt, sarokrészt és az orrészét, illetve a lágyékrészt és az orrészét.

A kaptafák különböző vasalása:

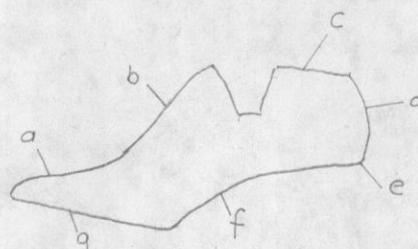

A kaptafa részei:

- 1./ orr-rész
- 2./ marrész
- 3./ tarajrész
- 4./ csaphüvely
- 5./ sarokrész
- 6./ csukló rész
- 7./ bütyökrész

- a./ orrvonal
- b./ marvonal
- c./ tarajvonal
- d./ sarokgörbe
- e./ sarokpont
- f./ lágyékvonal
- g./ talpizomvonal

orr: a lábbeli elülső része

mar: a lábfej lábháti része az ugrócsonttól a lábközépcsontig

taraj: a bokától hátrafelé lévő rész

sarokgörbe: közvetlenül a sarok felett lévő görbület

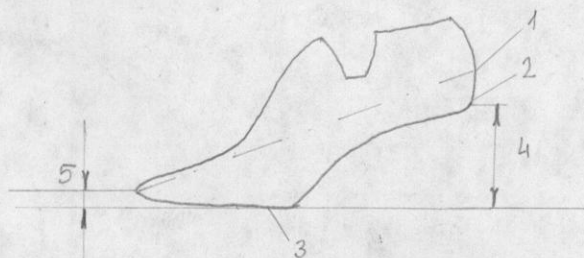
sarokpont: a sarok legkülső pontja

lágyék: a láb talpi részén a sarokcsont és a bütyökrész közötti rész

talpizomrész: a bütyökrész talp felőli része

A kaptafa hosszmetzete:

- 1./ forgatási tengely
- 2./ sarokpont
- 3./ talpizompont
- 4./ sarokmagasság
- 5./ orrfelhajtás

3./ steifkapli: orrmerevítő, a lábbeli orr-részén a fej és a fejbélés közé helyezett merev, kemény alkatrész. Feladata a lábujjak védelme, és a lábbeli orrformájának kialakítása. Ez általában bőrből készült.

4./ kéreg: a cipő sarokrészében a felsőrész és a bélés közé helyezett, a bokát már el nem érő magasságu, merev, kemény belső alkatrész.

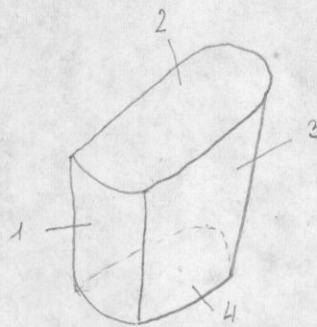
Feladata a láb oldalirányu mozgásának megakadályozása, a sarokcsont helyes állásának az elősegítése, a sarok védelme.

- 5./ csiriz: természetes anyagból, a buza sikértartalmából készült. Legjobb minőségű az ugynevezett aranycsiriz.
- 6./ följajcnizás: a megrendelt lábbeli méretének megfelelően a kaptafát a szükséges helyeken bőrrel kipótolják
- 7./ falcfogó: hasonlít egy normál fogóra, csak a vége lapos vagy görbe. Ezzel lehet a kaptafára ráfeszíteni a felsőrészt.
- 8./ fölcikkolás: a felsőrész kaptafára történő felhuzása
- 9./ szurok: a talpvarrás és ráházás műveleténél a cérna impregnálásához használják, ennek eredményeként növekszik a varrat szilárdsága, vízállósága és tartóssága.
- 10./ ráma: a bedolgozási többlet és a talp közé helyezett azokat összetartó /10-20 mm/ széles szíj
- 11./ klengrész:- klengvas: a külső és belső talp közötti rész, illetve ennek a térrésznek a kipótlása, amely lehet bőrrel és előregyártott fémmel.
- 12./ damfulódás: a vízbe helyezett talpbőr puhává válása
- 13./ klopstánkő: sima felületű terméskő
- 14./ knáj: sujszterkés
- 15./ ár: a cérna átvezetéséhez szükséges lyuk készítésére alkalmas szerszám, különböző méretűek
- 16./ faszeg: nyír, juhar-, bükk-, vagy gyertyánfából készült különböző méretű négyzet keresztmetszetű szeg, melynek hegye 24 fokos laposszögű gúla. A talp felerősítéséhez és a ráházáshoz használják.
- 17./ sarokráma: a sarkak legalsó foltjának kerületén körülvezetett, háromszög keresztmetszetű bőrszíj
- 18./ sarok: a lábbelinek a sarokcsontot megemelő, különböző magasságú alkatrésze.

sarokmagasságok: 0- 25 mm alacsony /lapos/
 30 - 45 mm közép magas
 50 - 120 mm magas

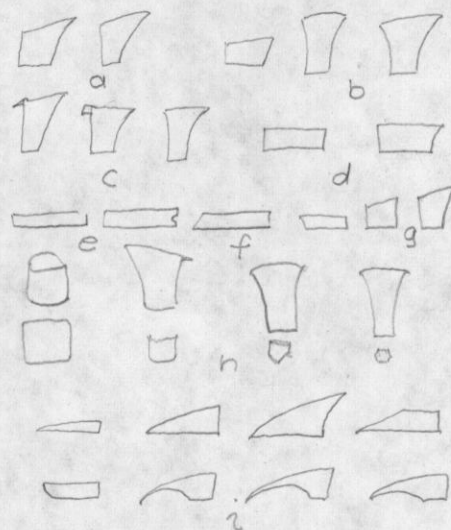
Sarok:

- 1./ homlok
- 2./ sarokülés
- 3./ sarokpalást
- 4./ járósík

Sarokfajták:

- a./ töombsarkak
- b./ Lajos-/nyakalt/-sarkak
- c./ botsarok /franciasarok/
- d./ férfi sarkak
- e./ sisarkak
- f./ tánc-sarok
- g./ V-sarok
- h./ szögletes sarkak
- i./ éksarkak /japán sarkak/

- 19./ glazolás: dörzspapírral simára csiszolás
- 20./ politur: festő - fényező anyag
- 21./ rádli: a talpperem / a felsőrész és talp találkozása/ recéssé tételére szolgáló eszköz
- 22./ viasz: a felület fényének fokozására használt, szobahőmérsékleten szilárd, hőre lágyuló, papíron foltot nem hagyó, színes vagy színtelen zsírsav-vegyület
- 23./ rádlizás: a megmelegített rádlival viaszt viszünk a ráamára /talpperemre/.
- 24./ ampasz: kalapácshoz hasonló vasból készült szerszám
- 25./ lábszija: 30 - 40 mm széles bőrből készült heveder, melynek a két vége össze van varrva
- 26./ kireszelő: nyéllel ellátott, görbitett fareszelő
- 27./ szattyán: növényi cserzésű bőr. Készülhet kecske, juh vagy kutyabőrből

Torma Ferenc sujszter mester a nagyapám. A mesterségét már régen nem gyakorolja, de nagyon sokat és nagy lelkesedéssel szokott róla mesélni. Nagyon szerette szakmáját, de a gyári termelés megindulása után folyamatosan csökkent megrendeléseinek száma. Néhány éve még foglalkozott javításokkal, de már sem igény nincs rá, sem az egészségi állapota nem megfelelő. Szerszámai is hiányosak, részben elajándékozta őket, részben pedig elkallódtak. Somogysárdon még egyetlen sujszter van, Gelencsér János, a volt mestere, de ő is csak sarkalással foglalkozik.

A nagyapám jelenleg nyugdíjas. Nyugdíja 2300.-Ft. A nyugdíjának kiegészítéseként zártkerti gazdálkodással foglalkozik, gyógyöri szárocát és kiváló minőségű dohányt termel.

Azt is mondta, hogy ha most lenne fiatal, akkor ugyanezt a szakmát választaná, csak korszerű gépekkel felszerelt műhelyt rendezne be magának.

A sujsztermesterséget kihalófélben lévő szakmának tartják, véleménye szerint azonban az utóbbi időben fokozódott az érdeklődés a kiváló minőségű, divatos kisipari termékek iránt, még abban az esetben is, ha ezeknek az ára magasabb, mint a gyárakban sorozatban készített termékeké.

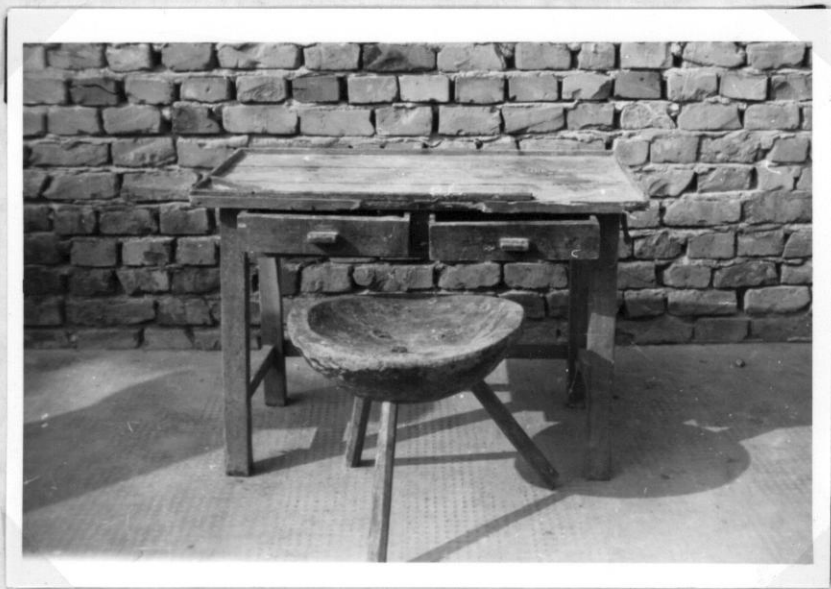
"Meglátod lesz még divat a sujsztermesterek által készített lábbeli!"
- mondta nagyapám -.

Megjegyzés: Az ismeretlen szakkifejezéseket a Bőr-és cipőipari mini-lexikonból és Torma Ferenc elbeszéléséből vettem.

Mellékelt fényképek nagyapám műhelyének, szerszámainak néhány darabját ábrázolják.

Somogysárd, 1981. július 23.

Lucza Gyöngyi
Lucza Gyöngyi

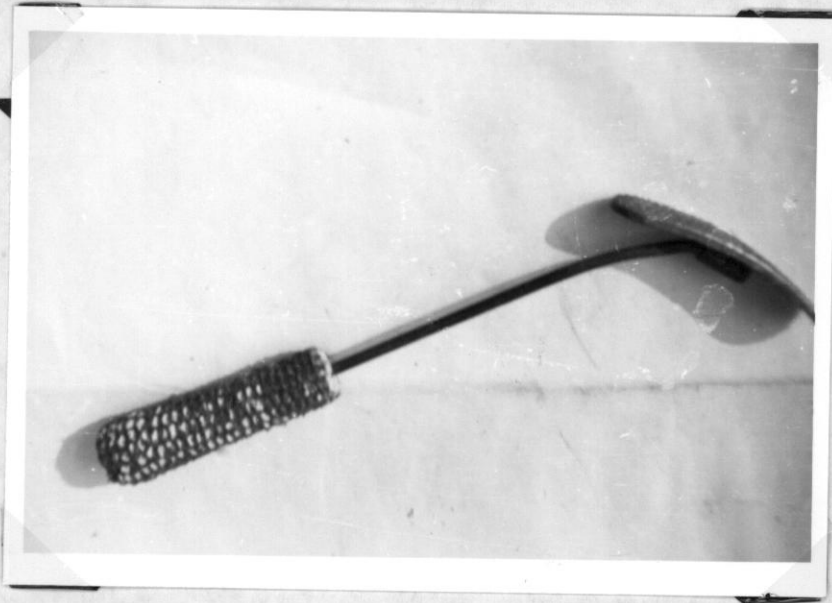
BAPL-RÓNAI MUSEUM
16-82
KADOSKÉR

szűrterszék és pánqli

kaptayo

Szerszámok

VIPIA, BOWAI MUSEUM
16. 88
1905. 11. 12.

RIDL-RÓVAT
16-88
KARDOSVÁR

16-83

B i r á l a t

Lucza Gyöngyi : A sujszter mesterség
ifjúsági tagozat, 17 old. 9 db fotó

A pályázó a sujszter mesterség bemutatását vállalta, amelyet az adatközlő elmondása alapján jegyzett le egyes szám első személyt használva. A mester születésétől végig kíséri életútját, a mesterség elsajátításának körülményeit, nehézségeit, közben emlékezve az inasévek egy-egy nevezetesebb epizódjára. Ezt követően tér rá a segéddé ill. mesterré válás folyamatára, amelyhez mellékeli -hiteles lejegyzés formájában az írásos dokumentumokat is. Részletesen megismertet bennünket egy sujszter műhely méretével, berendezési tárgyaival és a mesterséghez tartozó szerszámokkal. Ezeket mellékletben fotón is bemutatja. Kitér a dolgozat a mesterséghez szükséges anyagbeszerzésre és nagyon szépen érzékelteti, a munkamegosztást.

A dolgozat végén egy férfi rámás félcipő elkészítésének menetét írja le. A munkamenet leírása közben a zárójelbe tett számokkal a dolgozat végén fellelhető fogalom jegyzetre utal.

A dolgozat egészét tekintve gondos, jól megszerkesztett, de túlságosan szákszavu. Az életkörülményekről, a mesternek a társadalomban, a faluban elfoglalt helyéről, megbecsüléséről, a többi más mesterséget üzőkkel való viszonyáról nem esett szó.

A mester anyagi viszonyairól konkrétan nem tesz említést, csupán általánosságban beszél. Az új cipők, csizmák árát pontosan megadja, de pl. a legtöbb munkájáról foltozás stb. konkrét ár-szabást nem ad. Az ún. cserekereskedelmet nagyon szépen érzékelteti 5 old. " Dolgoztam terményért, búzáért"

de hiányoljuk a család más anyagi forrásainak feltárását pl. földművelés, állattartás stb.

A dolgozatban az utódnevelés kérdésére , a gyermekei tanította-
ására esetleg a mesterség tanulására orientálására sem tér ki.

Összegezve: ha a fent említett néhány szempontot a gyűjtő fi-
gyelembe vette volna a dolgozat elkészítése során
tejjesebbé tehetné volna a pályamunkát.

A dolgozat azonban így is jónak értékelhető .

Kapitány
Kapitány

Orsolya
Orsolya